
Prace Działu Literatury Staropolskiej Instytutu Badań Literackich.

Biuletyn Polonistyczny 8/22-23, 5-9

1965

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

I. INSTYTUT BADAŃ LITERACKICH PAN

1. PRACE DZIAŁU LITERATURY STAROPOLSKIEJ INSTYTUTU BADAŃ LITERACKICH

Instytut Badań Literackich dokonał ostatnio reorganizacji programu prac w zakresie literatury staropolskiej. Dział Literatury Staropolskiej obejmuje następujące pracownice:

Piśmiennictwa średniowiecznego - kier. dr J.Woronzak;

skład pracowni:

dr J.Lewański

Literatury wieku XVI

- kier. doc. J.Ziomek

skład pracowni:

dr T.Bieńkowski

dr H.Dziechońska

dr J.Pelc

doktorantka E.Sarnowska;

Literatury XVII w.

- kier. doc. Cz.Hernas

skład pracowni:

dr L.Kukulski

dr T.Michałowska

mgr B.Otwinowska

dr W.Roszkowska

doktorant R.Gomulicki

Prac.bibliografii staropolskiej

i historii książki

- kier. prof. A.Gryczowa

skład pracowni:

mgr W.Korotaj

mgr K.Korotajowa

mgr I.Rostkowska

mgr J.Szwedowska

mgr M.Szymańska

mgr St.Sójka

Kierownictwo Działu powierzono doc. Cz.Hernasowi.

Założeniem reorganizacji było przede wszystkim stworzenie takiego układu pracowni, który umożliwi podjęcie wspólnych badań nad procesem historycznoliterackim: restytuowano więc - Pracownię Literatury Renesansu. Istnieje potrzeba rozbudowy pracowni średniowiecznej co najmniej o jeden etat.

W zamierzeniu Instytutu Dział Literatury Staropolskiej nie powinien być tylko wewnętrzną komórką badawczą Akademii, lecz winien spełnić poważniejsze zadania w organizacji nauki: stać się ośrodkiem centralnym dla dyskusji nad programem i realizacją prac staropolskich. Badania w tym zakresie, prowadzone obecnie przez katedry uniwersyteckie i inne instytucje, rozwijają się szczególnie żywo; ilość pracowników naukowych zajmujących się problematyką staropolską i ilość prac ogłoszonych drukiem osiągnęły liczby nieporównalne chyba w dotychczasowej historii polonistyki, towarzyszy temu procesowi rozwoju równie wyraźny negatywny objaw: dezintegracji planów badań, problematyki, poważnych dyskusji naukowych.

W rezultacie obiektywny postęp badań jest w dużym stopniu dziełem przypadkowych ukształtowań. Mapa prowadzonych badań ujawnia z jednej strony tematy opracowywane przez kilku autorów (nie poinformowanych zwykle o kolizyjnej sytuacji). Z drugiej zaś strony ważne obszary problematyki nie badane przez nikogo, a czasem nie nawiedzane od dawna. Dotychczasowa dezintegracja, mniej szkodliwa dla prac edytorskich i filozoficznych, poważnie zaciążyła na teoretycznym profilu warsztatu staropolskiego, szczególnie w sytuacji, kiedy stało się rzeczą jasną, iż jedynie współpraca różnych specjalistów utrzymać może problematykę badawczą na właściwym torze i gwarantować rzeczywisty, nowoczesny rozwój badań. Tymczasem w dziedzinie wiedzy o kulturze i literaturze staropolskiej istnieją działy, w jakich trzeba dopiero zaproponować właściwe, wpływające z współczesnej świadomości naukowej, zadania badawcze, by wspólnie podjąć ich realizację.

Dział staropolski Instytutu podjął rolę organizatora staropolskich spotkań naukowych, nie ingerując w wewnętrzne plany badawcze innych ośrodków staropolskich, pragnie stworzyć centralne forum dyskusji i konfrontacji programu badawczego, a także by w miarę własnych możliwości finansowych i wydawni-

czych ułatwić przygotowanie i przeprowadzenie przedsięwzięć naukowych zbiorowych, preferując przede wszystkim prace zdążające do syntetycznego ujęcia zjawisk dawnej literatury i kultury.

W obecnym okresie formą realizacji ogólnego programu są odbywane raz w miesiącu jednodniowe spotkania naukowe, w których uczestniczą - jako referenci i dyskutanci - pracownicy wszystkich ośrodków polonistycznych. Zaproszono również do współpracy przedstawiciele innych dyscyplin humanistycznych. Inicjatywa i program współpracy Działu Literatury Staropolskiej z innymi ośrodkami przedstawione zostały i omówione na wspólnym posiedzeniu dnia 27.XI.1964 i uzyskały aprobatę zebranych.

Program pracy na rok 1965 przewiduje "dnie monograficzne" poświęcone istotnym i aktualnie opracowywanym tematom. Równocześnie w ciągu bieżącego roku przygotowane zostaną referaty z zakresu wiedzy o staropolskich nurtach kulturowych i literackich oraz z zakresu teorii badań, przewidziane na rok 1966.

Przedstawiając niniejszy plan współpracy Instytut zwraca się do zainteresowanych pracowników naukowych z prośbą o dalsze zgłoszenia udziału.

Załączony plan zebrań naukowych ma charakter informacji roboczej, przewiduje się uzupełnienia programów kolejnych spotkań o dodatkowe referaty, przyjęto też zasadę recenzowania nowości staropolskich w możliwie krótkim czasie od ukazania się książki. Pełny program spotkania podawany jest każdorazowo w zaproszeniu. Zebrania odbywają się w Pałacu Staszi-
ca w Warszawie.

Zebrania staropolskie

1. (27.XI.64) Dyskusja nad planem badań w zakresie staropolszczyzny. Zagajenie: doc. Cz.Hernas
2. (27.XII.64) - Wiek XVII.
  1. Prof. Wł.Czapliński, Wiek XVII - próba charakterystyki
  2. Dr J.Pelc, Liryka polska XVII w. - główne kierunki rozwoju.

3. (22.I.65) - Retoryka i epistolografia.
  1. Mgr B.Otwinowska, O rozprawie stylistycznej Fabrycego z 1619 r.
  2. Dr L.Kukulski, O genezie epistolografii Jana Sobieskiego
  3. Mgr E.Sarnowska - omówienie książki K.Staweckiej, Religijna poezja łacińska XVI wieku w Polsce. Lublin 1964
4. (27.II.65) - Sowizrzał i literatura sowizrzańska.
  1. Dr H.Kapełus. Sowizrzał w polskiej tradycji ludowej
  2. Prof. J.Krzyżanowski, Średniowieczna satyra warszawska na Mazurów
  3. Dr St.Grzeszczuk, Literatura sowizrzańska - próba charakterystyki.
5. (25.III.65) - Rozwój prozy narracyjnej.
  1. Dr T.Michałowska, Problemy beletrystyki w świadomości społeczeństwa XVI-XVII w.
  2. Dr H.Dziechcińska, Z zagadnień prozy paraliterackiej wieku XVI
  3. Mgr A.Bereza. Etapy rozwojowe powieści w świetle prac teoretycznych Kożinowa.
6. (IV.65) - Prasa staropolska
  1. Doc. A.Kersten, Problematyka początków prasy w Polsce
  2. Dr A.Jarosz, Stan badań nad prasą staropolską
  3. Dr L.Ślękowa, Staropolskie nowiny wierszowane.
7. (V.65) - Barok w Europie
  1. Mgr J.Sokołowska, Świadomość teoretyczna w epoce baroku
  2. Doc. M.Szyrocki, Dzieje poetyki barokowej w Niemczech
  3. Mgr R.Gomulicki, Z badań nad barokiem w literaturze francuskiej.

8. (VI.65) - Recepcja antyku w Polsce.
  1. Dr T.Bieńkowski, Recepcja kultury antycznej w Polsce do roku 1764
  2. Mgr E.Sarnowska, Recepcja "De officiis" Cy-cerona w Polsce XVI w.
  3. Dr J.Kułuniakowa, Polski dramat renesansowy w kręgu tradycji starożytnych.
9. (IX.65) - Trzydniowa konferencja staropolska poświęcona problematyce procesu historycznoliterackiego. Projekt w opracowaniu.
10. (X.65) - Teatr polski XVII-XVIII wieku - konfrontacja problematyki.
  1. Dr W.Roszkowska, Stan i potrzeby badań nad teatrem XVII w.
  2. Doc. Z.Raszewski, Zagajenie dyskusji.
11. (IX.65) - Literatura a reformacja
  1. Doc. J.Tazbir, Tolerancja religijna w Polsce XVI-XVII wieku
  2. Doc. J.Ziomek, Reformacja a literatura.

2. Z PRAC NAD REJESTRACJĄ STAROPOLSKICH LITERARIÓW RĘKOPIŚMIENNYCH

Przed paru laty dwukrotnie omawiano na tych łamach podjętą przez Instytut Badań Literackich rejestrację staropolskich rękopisów literackich ("Biuletyn Polonistyczny", z.10 z 1961 r. i z.15 z 1962 r.). Rejestracji takiej domagał się już od kilkadziesiąt lat niejeden poważny głos na forum publikacji polonistycznych czy zjazdów. Dziś, gdy "Korbut" ukazuje już w rozszerzonej, choć dalekiej jeszcze od doskonałości wersji, przegląd staropolskich zabytków drukowanych, wprost niezrozumiałym zaniedbaniem stawałoby się pozostawienie nadal odłogiem analogicznej rejestracji zabytków rękopiśmiennych. Wprawdzie sporadycznie wymienia się je w Korbucie, głównie jednak na podstawie aparatu wydań krytycznych i literatury monograficznej, nie zaś w oparciu o pełną eksplorację bibliotek, archiwów i muzeów - państwowych, kościelnych oraz tych prywat-